

Αναπολώνοντας το παρελθόν

Ο **Θεόδωρος Γρηγοριάδης** επιστρέφει στην παιδική του ηλικία απαλλαγμένος από το οποιοδήποτε νοσταλγικό πνεύμα

ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ενα βιβλίο εντελώς διαφορετικό απ' όσα έχει γράψει μας δίνει ο **Θεόδωρος Γρηγοριάδης** με το *Τραγούδι του πατέρα* που εννοεί κυριολεκτικώς τον τίτλο. Ο συγγραφέας ξετυλίγει εδώ τα χρόνια της μουσικής δραστηριότητας του πατέρα του και δύο στενών του φίλων σε ένα καπνοχώρι του Παγκαίου όρους κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1950, οπότε και παίζοντας κιθάρα, βιολί και ακορντεόν συστήνουν ένα τρίο με τραγούδια τανγκό και λάτιν, πλαισιωμένοι από μια ολιγοσέλιδη, άκρως πυκνή και από σκοπού όχι εξαντλητική αφήγηση, κάτι μεταξύ ελλειπτικού ημερολογίου, αποσπασματικού οικογενειακού χρονικού και πολυκαιρισμένου φωτογραφικού άλμπουμ (με καταχωνιασμένο επί χρόνια υλικό ως συνοδευτικό του κειμένου), όπου η αυτοεξιτόρηση συναντά την προφορική ιστορία και η μαρτυρία συνδυάζεται με ένα είδος αυτόκλητης ανθρωπολογικής έρευνας. Οι μουσικές που παίζει το τρίο στις γιορτές και στα ξεφαντώματα των τοπικών γάμων ξε-

ΘΕΟΔΩΡΟΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
**Το τραγούδι
του πατέρα**
Εκδόσεις Πατάκη,
σελ. 136,
τιμή 7,90 ευρώ

Ο Θεόδωρος
Γρηγοριάδης

κατοπρίζει γενικώς μια περίοδο αισιοδοξίας και αθωότητας, αλλά επειδή αναπαράγει το ήθος και τον τόνο της καθημερινότητας ενός τόπου προβεβλημένου υπό συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες και σε δεδομένη χρονική φάση. Κάτι τέτοιο οφείλεται βεβαίως στην οξυμμένη αίσθηση (τόσο τη βιωματική όσο και τη λογοτεχνική) του Γρηγοριάδη, που έχει την ευφυΐα (και την ευαισθησία) να αποφύγει από την αρχή μέχρι το τέλος δύο αλληλένδετες παγίδες: τη νοσταλγία και τη μυθολόγηση. Η αναδρομή στις εμπειρίες του οργανοπαίκτη πατέρα και των ομοτέχνων του κατά την περίοδο της παιδικής και της εφηβικής ηλικίας του συγγραφέα δεν επιβαρύνεται από κανένα νοσταλγικό πνεύμα, δεν σκιάζεται από κανέναν ανεκπλήρωτο πόθο ανάκτησης των ιδεωδώς χαμένων.

Απαραίτητο για να μη στραφεί η αφήγηση προς μια ανάλογη κατεύθυνση είναι να μη μυθολογηθούν και να μην εξιδανικευτούν οι μορφές του πατέρα και των φίλων. Και αυτό ακριβώς συμβαίνει. Οι τρεις φίλοι εγκαταλείπουν σιγά-σιγά τις ευφρόσυνες μουσικές τους επιδόσεις όχι ως διαψευσμένοι και ακυρωμένοι καλλιτέχνες, που θρηνούν για την απώλειά τους, αλλά εξαιτίας των κοινωνικών και οικονομικών περιστάσεων της δεκαετίας του 1950. Περιστάσεις αποτυπωμένες διακριτικά στον απέριττο λόγο του Γρηγοριάδη, όπου το τρίο εγκαταλείπει τα όργανά του λόγω των αδήριτων εξαναγκασμών της καπνοκαλλιέργειας ή της πίεσης να αναζητηθούν σε άλλους τόπους, μέσω της μετανάστευσης, οι πόροι της επιβίωσης, που είναι τόσο αναγκαίοι όσο και οι πόροι τους οποίους παρέχει ο καπνός. Ο συγγραφέας κατορθώνει έτσι να ανεβάσει τους ήρωές του πάνω σε μια εντελώς ρεαλιστική σκηνή, χωρίς να λείψουν από την αναπαράστασή του η τρυφερότητα της μνημονικής ανάκλησης και η ζωντάνια της προσωπικής, καθαρώς αυτοβιογραφικής εμπλοκής στα τεκταινόμενα. Σε κάθε περίπτωση, μια ακέραιη προσπάθεια.

σηκώνουν τους ανθρώπους, στέλνοντας στα ουράνια το κέφι τους. Τίποτε δεν είναι τυχαίο: η εποχή τους είναι η εποχή της μεταπολεμικής ανόρθωσης (ακόμα κι αν η ανόρθωση έχει κουτσά ποδάρια), οι γάμοι γίνονται με μια αδιανόητη για τα σημερινά μέτρα συχνότητα και τα πάντα αποκτούν ζωτικό νόημα σε έναν κόσμο ο οποίος παρά τις άπειρες στερήσεις του (ο καθ' ημέραν βίος στα καπνοχώρια αποδεικνύεται ιδιαίτερα σκληρός και επίπονος) ξέρει πώς να αντλεί δύναμη ή θάρρος κι από το ελάχιστο, αντλώντας τη χαρά του από μια προσδοκία στηριγμένη στη χειροπιαστή ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο – ένα αύριο που θα τερματίσει όλα τα δεινά τα οποία προηγήθηκαν και πιθανόν να μην έχουν τελειώσει ακόμη. Η εικονογράφηση αυτού του πηγαίου πνεύματος, της ανεμπόδιστης πίστης σε όσα είναι επί θύραις και δεν θα αργήσουν διόλου να έρθουν (παρά τους όχι και τόσο μακρινούς απόηχους του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και του Εμφυλίου) αποτελεί και την ισχυρότερη σύσταση του αφηγήματος του Γρηγοριάδη: όχι γιατί αντι-

